

**KUNTA
LIITTO**

**ELINVOIMA- JA
HYVINVOINTIKUNNAN
ENSIASKELEET**

Kuntaliiton vuosikertomus 2023

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE	4
HALLITUSOHJELMAAN NOUSIVAT LUPAUKSET NORMIEN KEVENTÄMISESTÄ, TAVOITEOHJAUksesta JA RAHOITUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA	5
Normien keventämisen onnistumisen pohjana on luottamus kuntiin	8
Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen käynnistyi	10
SOTE-UUDISTUS TOI MUKANAAN BLACK FRIDAYN SEKÄ USEITA UUSIA RATKOTTAVIA ASIOITA	11
Kuntakentän Black Friday: Sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkistus järkytti kuntakenttää	12
Kuntia uhkaava kiinteistösunami teetti töitä	13
Yhdyspintatyö jatkui aktiivisena	14
TE-PALVELUT SIIRTYVÄT KUNNILLE – TYÖKALUT ALUEIDEN ELINVOIMAN EDISTÄMISEEN KOOTAAN YHTEEN	16
PERUSOPETUKSEN KUNTALÄHTÖINEN UUDISTAMINEN VASTAA VÄESTÖNMURROKSEN HAASTEISIIN	18
Verkostoperuskoulu-hanke lisää kuntien yhteistyötä perusopetuksen järjestämisessä	19
TUIMME KUNTIEN VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ KANSALLISESTI JA EU-TASOLLA	20
KUNTALIITTO ON YKSI INNOSTAVIMMISTA TYÖPAIKOISTA VUONNA 2023	22
Kuntaliiton organisaatio ja toimintamalli 2023	24
KUNTALIITON TALOUS 2023	25

KUNTALIITTO LYHYESTI

Suomen vaikuttavimpia edunvalvontajärjestöjä.

Jäsenenä kaikki Suomen 309 kuntaa ja kaupunkia. Toiminnassa mukana myös maakuntien liitot, muut kuntayhtymät sekä kuntataustaiset osakeyhtiöt.

140 oman alansa huippuasiantuntijaa: laki, talous, elinvoima, hyvinvointi, ympäristö, tietoyhteiskunta, koulutus, kulttuuri jne.

Ydintehtävinä kuntien ja kaupunkien toimintaedellytysten turvaaminen ja kehittäminen edunvalvonta- ja neuvontapalveluilla.

EDUNVALVONTAMME on ennakoivaa ja oikea-aikaista, tietoon perustuvaa vaikuttamista. Tunnistamme kuntien edunvalvontatarpeita, arvioimme päätösten kuntavaikutuksia ja edistämme kuntien etua päätöksenteossa sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Teemme edunvalvontatavoitteitamme tukevaa kehittämistyötä.

NEUVOMME JA OPASTAMME kuntia sekä muita asiakkaitamme laajasti kaikkien toimialojen kysymyksissä. Asiantuntijapalvelujemme vahvuuksia ovat julkisen hallinnon laaja tuntemus sekä syvä osaaminen kuntakentän erityiskysymyksissä.

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE	4
HALLITUSOHJELMAAN NOUSIVAT LUPAUKSET NORMIEN KEVENTÄMISESTÄ, TAVOITEOHJAUksesta JA RAHOITUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA	5
Normien keventämisen onnistumisen pohjana on luottamus kuntiin	8
Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen käynnistyi	10
SOTE-UUDISTUS TOI MUKANAAN BLACK FRIDAYN SEKÄ USEITA UUSIA RATKOTTAVIA ASIOITA	11
Kuntakentän Black Friday: Sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkistus järkytti kuntakenttää	12
Kuntia uhkaava kiinteistösunami teetti töitä	13
Yhdyspintatyö jatkui aktiivisena	14
TE-PALVELUT SIIRTYVÄT KUNNILLE – TYÖKALUT ALUEIDEN ELINVOIMAN EDISTÄMISEEN KOOTAAN YHTEEN	16
PERUSOPETUKSEN KUNTALÄHTÖINEN UUDISTAMINEN VASTAA VÄESTÖNMURROKSEN HAASTEISIIN	18
Verkostoperuskoulu-hanke lisää kuntien yhteistyötä perusopetuksen järjestämisessä	19
TUIMME KUNTIEN VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ KANSALLISESTI JA EU-TASOLLA	20
KUNTALIITTO ON YKSI INNOSTAVIMMISTA TYÖPAIKOISTA VUONNA 2023	22
Kuntaliiton organisaatio ja toimintamalli 2023	24
KUNTALIITON TALOUS 2023	25

KUNTALIITON STRATEGIA

Kuntaliiton strategia ”Vaikuttava kumppani kunnille” linjaa Kuntaliiton toiminnan painopisteet ja tavoitteet. Sen avulla suunnataan keskeisimmät kuntien edunvalvonnan, kehittämisen sekä liiton oman uudistamisen toimenpiteet.

Kuntaliiton missio

Kunnat luovat perustan asukkaiden hyvälle elämälle. Kuntaliitto tekee työtä, jotta kunnat onnistuvat tehtävässään.

Vaikuttava kumppani kunnille

Kuntaliitto haluaa olla vaikuttava kumppani kunnille luomalla kestäväää pohjaa kuntien työlle ja hyvinvoinnille, toimimalla yhteiskunnallisena suunnannäyttäjänä ja erilaisten kuntien äänenä. Tässä onnistumiseen tarvitaan uutta osaamista, kuntien erilaisuuden huomioimista sekä ennakoivaa työtötta. Kuntaliitto haluaa myös olla muutoskykyinen organisaatio, jossa voidaan hyvin ja jonka talous on vakaalla pohjalla.

Arvot ja meille tärkeitä toimintatavat

Askeleen edellä: Olemme vaikuttavia kuntien edunvalvoja ja kunnista käytävän keskustelun suunnannäyttäjiä. Ennakoimme yhteiskunnan muutoksia ja kehitämme vaikuttavia ratkaisuja, jotta voimme vaikuttaa päättäjiin ja tukea kuntia. Solmimme vahvoja kumppanuuksia. Tuomme esille vahvemmin osaamistamme ja seuraamme onnistumistamme.

Yhteistyötä yli rajojen: Luomme vaikuttavuutta työskentelemällä verkostojen kanssa ja tukemalla kuntien moniäänisyyttä. Hyödynnämme jäsenkuntien sekä erilaisten verkostojen ja sidosryhmiemme osaamista. Vahvistamme rajoja ylittävää yhteistyötä kuntien toimialojen välillä, kuntien ja hyvinvointialueiden välillä sekä kuntien ja valtion välillä. Huolehdimme asiakasymmärryksestämme ja varmistamme asiakkaamme tyytyväisyyden. Huomioimme monimuotoisen kuntakentän strategisten tavoitteiden edistämässä.

Uudistava kulttuuri: Olemme uudistumiskykyinen organisaatio, jossa voidaan hyvin. Ylläpidämme ja kehitämme osaamistamme.

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE	4
HALLITUSOHJELMAAN NOUSIVAT LUPAUKSET NORMIEN KEVENTÄMISESTÄ, TAVOITEOHJAUksesta JA RAHOITUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA	5
Normien keventämisen onnistumisen pohjana on luottamus kuntiin	8
Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen käynnistyi	10
SOTE-UUDISTUS TOI MUKANAAN BLACK FRIDAYN SEKÄ USEITA UUSIA RATKOTTAVIA ASIOITA	11
Kuntakentän Black Friday: Sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkistus järkytti kuntakenttää	12
Kuntia uhkaava kiinteistötsunami teetti töitä	13
Yhdyspintatyö jatkuu aktiivisena	14
TE-PALVELUT SIIRTYVÄT KUNNILLE – TYÖKALUT ALUEIDEN ELINVOIMAN EDISTÄMISEEN KOOTAAN YHTEEN	16
PERUSOPETUKSEN KUNTALÄHTÖINEN UUDISTAMINEN VASTAA VÄESTÖNMURROKSEN HAASTEISIIN	18
Verkostoperuskoulu-hanke lisää kuntien yhteistyötä perusopetuksen järjestämisessä	19
TUIMME KUNTIEN VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ KANSALLISESTI JA EU-TASOLLA	20
KUNTALIITTO ON YKSI INNOSTAVIMMISTA TYÖPAIKOISTA VUONNA 2023	22
Kuntaliiton organisaatio ja toimintamalli 2023	24
KUNTALIITON TALOUS 2023	25

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE

joissa määriteltiin myös kuntien kehittymisen suuntaviivat seuraavan neljän vuoden ajalle. Kuntaliiton tavoitteena oli, että muodostettava hallitus luottaa kuntien kykyyn toimia paikallisesti asukkaidensa hyväksi ja alueensa parhaaksi. Juhannuksen kynnyksellä julkaistun hallitusohjelmaan kirjattiinkin useita kuntien tärkeitä pitämiä tavoitteita.

Kunnille tärkeimpiä kirjauksia hallitusohjelmassa ovat lupaukset toimintaa jäykistävien normien keventämisestä sekä rahoitusjärjestelmän uudistamisesta.

Kesäkuun 2023 Huomenta kunnat -lähetyksessä arvioimme uunituoreen hallitusohjelman kirjauksia kuntien kannalta optimisesti: arvelimme, että hallitusohjelmaan kirjatun kuntien merkityksen ja itsehallinnon tunnistamisen liittyvän sanoitusten myötä kuntien luottamus valtioon voi hyvinkin parantua sekä keskustelu erilaisista kunnista ja kaupungeista monipuolistua. Näimme mahdolliseksi jopa sen, että kunta-valtio-suhteen ja kunnallisen itsehallinnon kannalta voi käynnistyä kokonaan uusi aikakausi.

Marraskuisena perjantaina 2023 tämä optimismi koki kovan kolauksen, kun valtiovarainministeriö päivitti sote-uudistuksen siirtolaskelmat ja ilmoitti, että valtionosuutta pitää leikata lisää, jotta uudistuksen kus-

tannusneutraalisuus toteutuisi. Uutinen olisi merkinnyt yli 400 miljoonan euron lisäleikkausta vuoden 2024 valtionosuuksiin. Tieto otettiin kuntakentällä vastaan tyrmistyneenä, sillä se vesitti pahasti valtuustojen juuri nuijimia verotus- ja budjettipäätöksiä.

Se, miten luottamus tästä kehittyi, on pitkälti kiinni yhteistyöstä suurten yhteisten haasteidemme ratkaisussa sekä norminkevennyksen etenemisessä. Kunnista esimerkiksi norminpurku ei jää kiinni.

Käynnistimme oman norminkeruukampanjamme etunenässä 1. marraskuuta 2023. Tavoitteenamme oli aktivoida kunnat tunnistamaan ja ehdottamaan kevennettäviä normeja. **Kun norminkeruu helmikuun puolivälissä 2024 päättyi, lopputuloksena oli yli 500 ehdotusta normien keventämisestä ja lähes 60 ehdotusta erilaisiksi kokeiluiksi.**

Me Kuntaliitto ja kunnat uskomme, että jos kunnille antaa joustoa palvelujen järjestämisen tapoihin, toiminnasta ja päätöksenteosta voi tulla virtaviivaisempaa, vaikuttavampaa, joustavampaa ja luovempaa. Kunnat toimivat aina asukkaansa ja alueensa parhaaksi. Kuntaliiton 140 asiantuntijaa puolestaan toimivat jokaisen Suomen kaupungin ja kunnan parhaaksi.

Minna Karhunen, Kuntaliiton toimitusjohtaja

Vuoden 2023 alussa otettiin ensiaskeleet kohti uutta elinvoima- ja hyvinvointikuntaa, kun sote- ja pelastustoimen tehtävät siirtyivät kunnilta hyvinvointialueiden vastuulle. Mennyt vuosi olikin paitsi kunnan uuden hyvinvointiroolin haltuun ottamisen sekä kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspintojen vahvistamisen, myös uuden elinvoimakunnan rakentamisen aikaa. Vuonna 2025 kuntien merkitys koko Suomen onnistumisen varmistajana laajenee jälleen, sillä ne saavat vastuulleen pitkään toivomansa työllisyyden edistämisen ja kotoutumisen palvelut.

Samaan aikaan kuntien väliset erot kärjistyvät edelleen, taloustilanne kiristyy ja väestönmurros edellyttää kaikkia kuntia tekemään päätöksiä palvelujen, kuntalaisten hyvinvoinnin ja alueen elinvoiman turvaamiseksi ja kehittämiseksi myös tulevaisuudessa. Kuntaliitto tekee työtä sen eteen, että kunnat onnistuvat tehtävissään, vaikuttaa yhteiskunnallisesti sekä tukee kuntia ja kaupunkeja laaja-alaisesti.

Keväällä 2023 käytiin eduskuntavaalit ja niiden jälkeen hallitusohjelmaneuvottelut,

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE	4
HALLITUSOHJELMAAN NOUSIVAT LUPAUKSET NORMIEN KEVENTÄMISESTÄ, TAVOITEOHJAUksesta JA RAHOITUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA	5
Normien keventämisen onnistumisen pohjana on luottamus kuntiin	8
Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen käynnistyi	10
SOTE-UUDISTUS TOI MUKANAAN BLACK FRIDAYN SEKÄ USEITA UUSIA RATKOTTAVIA ASIOITA	11
Kuntakentän Black Friday: Sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkistus järkytti kuntakentää	12
Kuntia uhkaava kiinteistösunami teetti töitä	13
Yhdyspintatyö jatkui aktiivisena	14
TE-PALVELUT SIIRTYVÄT KUNNILLE – TYÖKALUT ALUEIDEN ELINVOIMAN EDISTÄMISEEN KOOTAAN YHTEEN	16
PERUSOPETUKSEN KUNTALÄHTÖINEN UUDISTAMINEN VASTAA VÄESTÖNMURROKSEN HAASTEISIIN	18
Verkostoperuskoulu-hanke lisää kuntien yhteistyötä perusopetuksen järjestämisessä	19
TUIMME KUNTIEN VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ KANSALLISESTI JA EU-TASOLLA	20
KUNTALIITTO ON YKSI INNOSTAVIMMISTA TYÖPAIKOISTA VUONNA 2023	22
Kuntaliiton organisaatio ja toimintamalli 2023	24
KUNTALIITON TALOUS 2023	25

HALLITUSOHJELMAAN NOUSIVAT LUPAUKSET NORMIEN KEVENTÄMISESTÄ, TAVOITEOHJAUksesta JA RAHOITUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE	4
HALLITUSOHJELMAAN NOUSIVAT LUPAUKSET NORMIEN KEVENTÄMISESTÄ, TAVOITEOHJAUksesta JA RAHOITUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA	5
Normien keventämisen onnistumisen pohjana on luottamus kuntiin	8
Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen käynnistyi	10
SOTE-UUDISTUS TOI MUKANAAN BLACK FRIDAYN SEKÄ USEITA UUSIA RATKOTTAVIA ASIOITA	11
Kuntakentän Black Friday: Sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkistus järkytti kuntakenttää	12
Kuntia uhkaava kiinteistötsunami teetti töitä	13
Yhdyspintatyö jatkuu aktiivisena	14
TE-PALVELUT SIIRTYVÄT KUNNILLE – TYÖKALUT ALUEIDEN ELINVOIMAN EDISTÄMISEEN KOOTAAN YHTEEN	16
PERUSOPETUKSEN KUNTALÄHTÖINEN UUDISTAMINEN VASTAA VÄESTÖNMURROKSEN HAASTEISIIN	18
Verkostoperuskoulu-hanke lisää kuntien yhteistyötä perusopetuksen järjestämisessä	19
TUIMME KUNTIEN VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ KANSALLISESTI JA EU-TASOLLA	20
KUNTALIITTO ON YKSI INNOSTAVIMMISTA TYÖPAIKOISTA VUONNA 2023	22
Kuntaliiton organisaatio ja toimintamalli 2023	24
KUNTALIITON TALOUS 2023	25

Keväällä 2023 käytiin eduskuntavaalit ja niiden jälkeen hallitusohjelmaneuvoittelut, jossa määriteltiin myös kuntien kehittymisen suuntaviivat seuraavan neljän vuoden ajalle. Kuntaliiton tavoitteena oli, että muodostettava hallitus luottaa kuntien kykyyn toimia paikallisesti asukkaidensa hyväksi ja alueensa parhaaksi. Juhannuksen kynnyksellä julkaisuun hallitusohjelmaan kirjattiinkin useita kuntien tärkeinä pitämiä tavoitteita.

Kuntaliiton hallitusohjelmavaikuttamisen keskiössä oli varmistaa, että erilaistuvat kunnat pysyvät elinvoimaisina historiallisten uudistusten keskellä. Paikalliset ratkaisut mahdollistava sääntelykehikko ja ajan tasalle saatettava rahoitusjärjestelmä luovat polkua elinvoimaisiin kuntiin.

[Kuntien tavoitteet hallitusohjelmaan](#) laadittiin jo vuonna 2022 yhdessä kuntaverkostojemme ja poliittisten päättäjijemme kanssa. Tavoitteistamme viestittiin laajasti ja kampanjamaisesti sekä perinteisessä että sosiaalisessa mediassa, ja tavoitteita vietiin eteenpäin myös lukuisissa tilaisuuksissa ja tapaamisissa.

Olimme kuultavana kaikkiaan 11 kertaa hallitusohjelman valmistelun työryhmissä, vasta-

simme lukuisiin tietopyyntöihin ja arvioimme tavoitteiden talousvaikutuksia.

Työn tuloksena hallitusohjelman kuntopolitiikan iso kuva vastaa pitkälti Kuntaliiton strategisia tavoitteita. Kuntien merkittävä rooli yhteiskunnassa tunnustetaan ja kuntien erilaisuus nähdään voimavaraksi. Erilaiset kaupungit, kaupunkiseudut, seutukaupungit, maaseutukunnat ja saaristokunnat sekä niiden erilaiset tarpeet on tunnustettu. Myös kuntien itsehallinnollisen vapauden tavoite on mainittu hallitusohjelmassa.

Kunnille tärkeimpiä kirjauksia hallitusohjelmassa ovat lupaukset toimintaa jäykistävien normien keventämisestä sekä rahoitusjärjestelmän uudistamisesta.

Muita tärkeitä mainintoja ovat kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyön ja yhdyspintojen joustavuus ja se, että paikallinen sopiminen tehtävien järjestämisestä mahdollistetaan. Lisäksi valtio sitoutui kompensoimaan kunnille asetettavat uudet tehtävät ja velvoitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita velvoitteita. Kiinteistöverouudistusta hallitus lupasi edistää. Lisäksi hallitus lupasi huolehtia, että

POIMINTOJA VUODESTA 2023

Huhtikuussa 2023 eduskuntaan valituista kansanedustajista 177 toimii kotikuntansa kunnanvaltuutettuina. ”Kuntapuolueen” edustajien osuus nousi viime vaalien 85,5 prosentista 88,5 prosenttiin. Kunnanvaltuutettuina toimivien kansanedustajien osuus on kasvanut joka vaalikaudella vuodesta 1996 lähtien. Tiedot käyvät ilmi Kuntaliiton analyysistä, jonka avulla nostimme julkiseen keskusteluun päättäjien tupla- ja triplarooleja eri hallinnon tasoilla. Yhteiskunnalliset luottamustehtävät keskittyvät samoille henkilöille, ja tehtävien kasautuminen korostuu nyt uudella tavalla, kun myös hyvinvointialueille on valittu luottamushenkilöt.

Ukrainan sodan alkamisesta tuli helmikuussa 2023 kuluneeksi vuosi. Kuntaliitto suositteli kuntia osoittamaan tukensa Ukrainalle sodan alkamisen vuosipäivänä. Kyselyn mukaan yli 70 kuntaa aikoi osallistua tuen osoittamiseen: kolmannes kyselyyn vastanneista kunnista kertoi osoittavansa tukensa nostamalla Ukrainan lipun salkoon. Muita osallistumisen keinoja olivat mm. Ukrainan lipun väristen symbolien esille laittaminen julkisissa tiloissa, merkittävimpien rakennusten valaiseminen sekä hiljaisten hetkien järjestäminen eri toimipisteissä. Myös kynttilämielenosoitusten ja rauhan-kulkueiden sekä erilaisten keräysten käynnistäminen nousi vastauksissa esille. Kysely toteutettiin toisen kerran, entistä laajempuna loppuvuodesta 2023.

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE	4
HALLITUSOHJELMAAN NOUSIVAT LUPAUKSET NORMIEN KEVENTÄMISESTÄ, TAVOITEOHJAUksesta JA RAHOITUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA	5
Normien keventämisen onnistumisen pohjana on luottamus kuntiin	8
Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen käynnistyi	10
SOTE-UUDISTUS TOI MUKANAAN BLACK FRIDAYN SEKÄ USEITA UUSIA RATKOTTAVIA ASIOITA	11
Kuntakentän Black Friday: Sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkistus järkytti kuntakenttää	12
Kuntia uhkaava kiinteistötunami teetti töitä	13
Yhdyspintatyö jatkuu aktiivisena	14
TE-PALVELUT SIIRTYVÄT KUNNILLE – TYÖKALUT ALUEIDEN ELINVOIMAN EDISTÄMISEEN KOOTAAN YHTEEN	16
PERUSOPETUKSEN KUNTALÄHTÖINEN UUDISTAMINEN VASTAA VÄESTÖNMURROKSEN HAASTEISIIN	18
Verkostoperuskoulu-hanke lisää kuntien yhteistyötä perusopetuksen järjestämisessä	19
TUIMME KUNTIEN VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ KANSALLISESTI JA EU-TASOLLA	20
KUNTALIITTO ON YKSI INNOSTAVIMMISTA TYÖPAIKOISTA VUONNA 2023	22
Kuntaliiton organisaatio ja toimintamalli 2023	24
KUNTALIITON TALOUS 2023	25

kunnille siirtymässä olevien TE-palvelujen rahoitus, ohjausjärjestelmä ja asiakaspalvelun lainsäädäntö turvaavat kuntien todelliset mahdollisuudet onnistua kohtaanto-ongelmien ratkaisemisessa kannustinjärjestelmän edellyttämällä tavalla.

Lisäksi lupaavana voidaan pitää sitä, että tiedon liikkuvuuden esteiden purkamiseen tartuttiin hallitusohjelmakirjauksissa Kuntaliiton, Kelan, Tilastokeskuksen, Verohallinnon, Eläketurvakeskuksen sekä Hyvil Oy:n yhteisen hallitusohjelmakannanoton suuntaisesti.

Hallitusohjelmaan kirjattiin myös, että kuntien tehtäviä ei siirretä hyvinvointialueille, ja että tehtävistä tulee voida sopia joustavasti alueelliset erot huomioiden. Nämä kirjaukset ovat merkittäviä esimerkiksi ympäristöterveydenhuollon toimivuuden kannalta, sillä tämä tehtävä on esimerkki palvelusta, jossa alueellisesti ja paikallisesti löydetään vaikuttavimmat ja kustannustehokkaimmat tavat.

Sen sijaan hallitusohjelmakirjaus kuntien sidosyksiköiden hyödyntämisen rajaamisesta oli Kuntaliitolle pettymys. Hallitusohjelmaan on kirjattu tavoite rajoittaa sidosyksikkö-

mallilla toimimista muun muassa asettamalla sidosyksikön vähimmäisomistusraja 10 prosenttiin sekä rajaamalla yksiköiden käyttöä joillakin toimialoilla.

Kuntaliitto on vedonnut hallitukseen, että se arvioisi uudelleen hallitusohjelman sidosyksikkösääntelyä koskevia kirjauksia. Hallitusohjelmassa esitettyjen muutosten tosiasiallinen vaikutus olisi markkinoiden näkökulmasta vähäinen, mutta kohdistuisi kohtuuttoman haitallisesti laajaan joukkoon erityisesti pieniä kuntia. Jos sääntely etenee hallitusohjelman kirjauksen mukaisena, kunnat joutuisivat tekemään toimivissa yhtiöissä mittavia omistusjärjestelyjä tai vaihtoehtoisesti ottamaan toimintoja takaisin kunnan itsensä hoidettavaksi. Kustannukset näistä toimenpiteistä voivat helposti ylittää hyödyt.

Kokonaisuutena Petteri Orpon hallitusohjelma näytti kuntien näkökulmasta suhteellisen hyvältä. Tulkinta- ja toimeenpanovaihe ratkaisevat tavoitteiden onnistumisen, ja loppuvuoden 2023 aikana haasteita alkoikin jo ilmetä. Kuntaliitto jatkaa vaikuttamistyötä, jotta tärkeissä tavoitteissa edetään kuntien toivomaan suuntaan.

POIMINTOJA VUODESTA 2023

Turvallisuustilanteen muuttuminen vaikuttaa myös kunnissa. Kuntaliitto tukee kuntia tiedonvaihdossa, tarjoaa ohjeita, ylläpitää varautumisverkostoa, osallistuu keskeisenä toimijana ja valvoo kuntien etua varautumiseen liittyvissä lakihankkeissa. Kuntaliiton esityksestä NIS-yleislain toimijamäärittelyä tarkennettiin siten, että kuntakenttää kohdellaan soveltamisalalla yhdenvertaisesti. Kuntien ydintoiminta rajattiin direktiivin ulkopuolelle. Kuntaliitto vaikutti myös kansallisen evakuoitiohjeen sisältöön erityisesti toimijoiden vastuita koskevin osin.

Kiirehdimme myös [julkisuuslain päivitystä](#) kuntien valmiussuunnitelmien osalta sekä ohjeistimme kuntia tarkistamaan valmiussuunnitelmansa sekä niiden julkisuuden.

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE	4
HALLITUSOHJELMAAN NOUSIVAT LUPAUKSET NORMIEN KEVENTÄMISESTÄ, TAVOITEOHJAUksesta JA RAHOITUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA	5
Normien keventämisen onnistumisen pohjana on luottamus kuntiin	8
Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen käynnistyi	10
SOTE-UUDISTUS TOI MUKANAAN BLACK FRIDAYN SEKÄ USEITA UUSIA RATKOTTAVIA ASIOITA	11
Kuntakentän Black Friday: Sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkistus järkytti kuntakenttää	12
Kuntia uhkaava kiinteistösunami teetti töitä	13
Yhdyspintatyö jatkui aktiivisena	14
TE-PALVELUT SIIRTYVÄT KUNNILLE – TYÖKALUT ALUEIDEN ELINVOIMAN EDISTÄMISEEN KOOTAAN YHTEEN	16
PERUSOPETUKSEN KUNTALÄHTÖINEN UUDISTAMINEN VASTAA VÄESTÖNMURROKSEN HAASTEISIIN	18
Verkostoperuskoulu-hanke lisää kuntien yhteistyötä perusopetuksen järjestämisessä	19
TUIMME KUNTIEN VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ KANSALLISESTI JA EU-TASOLLA	20
KUNTALIITTO ON YKSI INNOSTAVIMMISTA TYÖPAIKOISTA VUONNA 2023	22
Kuntaliiton organisaatio ja toimintamalli 2023	24
KUNTALIITON TALOUS 2023	25

NORMIEN KEVENTÄMISEN ONNISTUMISEN POHJANA ON LUOTTAMUS KUNTIIN

Hallitusohjelmassa linjataan, että valtion ohjausta kuntiin arvioidaan ja uudistetaan hallituskauden aikana: peruseriaatteena on vaikuttavuuteen ja tavoitteellisuuteen perustuva ohjaus, joka nojaa ennen kaikkea kumppanuuteen.

”Hallitus käynnistää kuntien normituksen keventämishjelman, johon kytketään kaikki kuntia ohjaava sektorilainsäädäntö soveltuvin osin. Kuntien toiminnan ja tehtävien mitoitusta ja toteutustapojen yksityiskohtaista sääntelyä karsitaan. Osana ohjelmaa toteutetaan erilaisia kunta- ja aluekohtaisia kokeiluja, joiden avulla kokeillaan miniminormiohjausta kuitenkin vaarantamatta ihmisten perustuslain mukaisia oikeuksia palveluihin.”
(Suora lainaus hallitusohjelmasta)

Valtiovarainministeriö aloitti normien keventämiseen tähtäävän työn keräämällä 28.11.2023–16.2.2024 välisen ajan ehdotuksia siitä, missä tehtävissä ja palveluissa kunnille

voitaisiin antaa enemmän vapautta ja omaa harkintavaltaa keventämällä yksityiskohtaista sääntelyä. Ehdotuksia sai jättää myös erilaisista kuntakokeiluista.

Kuntaliitto käynnisti oman norminkeruukampanjansa jo aiemmin eli 1.11.2023. Tavoitteenamme oli aktivoida kunnat tunnistamaan ja ehdottamaan kevennettäviä normeja. Kampanja-aikana marraskuun alusta helmikuun puoliväliin julkaisimme lukuisia esimerkkejä kevennettävistä normeista keskustelunherätteeksi, käsitelimme teemaa kaikkien kuntaverkostojemme kanssa, valmistelimme materiaalia, jonka avulla kunnissa voidaan oma-aloitteisesti tunnistaa toimintaa ohjaavia normeja, teimme kuntiin normireissuja ja pidimme norminkeruuteemaa esillä laajasti.

Toimitusjohtaja Minna Karhunen asettui kampanjan kasvoiksi some-videosarjassa, jossa havainnollistettiin normien mekaanista vaikutusta ongelmien ratkaisuun ja nostettiin esiin esimerkkejä toimintaa jäykistävästä normeista.

Kun norminkeruu helmikuun puolivälissä 2024 päättyi, lopputuloksena oli yli 500 ehdotusta normien keventämisestä ja lähes 60 ehdotusta erilaisiksi kokeiluiksi.

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE	4
HALLITUSOHJELMAAN NOUSIVAT LUPAUKSET NORMIEN KEVENTÄMISESTÄ, TAVOITEOHJAUksesta JA RAHOITUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA	5
Normien keventämisen onnistumisen pohjana on luottamus kuntiin	8
Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen käynnistyi	10
SOTE-UUDISTUS TOI MUKANAAN BLACK FRIDAYN SEKÄ USEITA UUSIA RATKOTTAVIA ASIOITA	11
Kuntakentän Black Friday: Sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkistus järkytti kuntakenttää	12
Kuntia uhkaava kiinteistötunami teetti töitä	13
Yhdyspintatyö jatkui aktiivisena	14
TE-PALVELUT SIIRTYVÄT KUNNILLE – TYÖKALUT ALUEIDEN ELINVOIMAN EDISTÄMISEEN KOOTAAN YHTEEN	16
PERUSOPETUKSEN KUNTALÄHTÖINEN UUDISTAMINEN VASTAA VÄESTÖNMURROKSEN HAASTEISIIN	18
Verkostoperuskoulu-hanke lisää kuntien yhteistyötä perusopetuksen järjestämisessä	19
TUIMME KUNTIEN VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ KANSALLISESTI JA EU-TASOLLA	20
KUNTALIITTO ON YKSI INNOSTAVIMMISTA TYÖPAIKOISTA VUONNA 2023	22
Kuntaliiton organisaatio ja toimintamalli 2023	24
KUNTALIITON TALOUS 2023	25

Saapuneet ehdotukset olivat monipuolisia. Kuntaliitolle ehdotetut norminkevennysaiheet jakautuivat näin:

- 27 % kasvatusta ja koulutusta
- 14 % demokratiaa, päätöksentekoa ja hallintoa
- 12 % ympäristönsuojelua ja ympäristöterveydenhuoltoa
- 12 % maankäyttöä, kaavoitusta ja rakentamista
- 11 % TE-palveluita

Mikä normi?

Normeilla tarkoitetaan valtion asettamaa tarkkaa sääntelyä kunnille. Normi on asetus tai sääntö, joka kunnan pitää toteuttaa, oli se paikallisesti järkevää tai ei. Usein normi tuo mukanaan erilaista hallintoa ja byrokratiaa, johon pitää käyttää aikaa ja rahaa.

Miksi normi ei paranna maailmaa?

- Normit tasapäistävät toimintaa myös silloin kuin ei tarvitsisi: Helsingin ja Pellon tulee noudattaa samoja normeja, oli se järkevää tai ei. Normit edellyttävät, että arjen toiminta on samanlaista niin Pellossa kuin Helsingissäkin.
- Normit aiheuttavat päällekkäistä hallinnollista työtä. Yksityiskohtaisten normien mukaan toimiminen sitoo resursseja ja se voi olla pois itse asukkaiden kanssa toimimisesta tai palvelun kehittämisestä.
- Normit eivät ota huomioon todellisuutta, esim. työvoiman saatavuutta.
- Normien mukaan toimiminen vie aikaa ja rahaa, jota voitaisiin käyttää itse toimintaan.
- Normien toteuttamiseen ei varmisteta resursseja, vaan usein samalla rahalla pitää aikaan saada enemmän, koska niin on nyt säädetty – oli se realistista tai ei.

POIMINTOJA VUODESTA 2023

Euroopan neuvoston ihmisoikeuspäivä järjestettiin Turussa 4.5.2023 teemoina resilienssi ja kuntalaisosallisuus. Kuntaliitolle oli tapahtuman järjestämisessä tärkeää, että kuntien tekemä ihmisoikeustyö tunnustetaan entistä paremmin. Euroopan neuvoston ihmisoikeuspäivä oli osa Euroopan laajuista kampanjaa, jonka tavoitteena oli tuoda esille Euroopan neuvoston asemaa perusoikeuksien turvaajana. Tapahtuman järjestäjinä toimi Kuntaliiton lisäksi Ulkoministeriö, Ihmisoikeuskeskus, Turun kaupunki ja Åbo Akademi. Nuorten tapahtumassa olivat mukana Turun etsivä nuorisotyö, Valo-Valmennus, Poliisi, Tuke-nasi ry, Sateenkaari Koto ry, Turun seudun kehitysvammaisten tuki ry, Turun seudun Seta ry ja Tyttöjen talo.

Kuntien kulttuuritilastot KULTTI-palvelu kavautui vuoden 2023 lopussa. Kuntien kulttuuritoiminnan tietoperustahankkeessa määriteltiin 2021–2023 kuntien käyttöön yhteinen kulttuurin tietopohja sekä luotiin sähköinen alusta, mistä kuntakohtaisia tietoja voi vapaasti käyttää ja tarkastella. KULTTI-jatkohankkeelle saatiin 2 vuodelle rahoitus vuoden 2023 lopussa.

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE	4
HALLITUSOHJELMAAN NOUSIVAT LUPAUKSET NORMIEN KEVENTÄMISESTÄ, TAVOITEOHJAUksesta JA RAHOITUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA	5
Normien keventämisen onnistumisen pohjana on luottamus kuntiin	8
Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen käynnistyi	10
SOTE-UUDISTUS TOI MUKANAAN BLACK FRIDAYN SEKÄ USEITA UUSIA RATKOTTAVIA ASIOITA	11
Kuntakentän Black Friday: Sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkistus järkytti kuntakenttää	12
Kuntia uhkaava kiinteistösunami teetti töitä	13
Yhdyspintatyö jatkuu aktiivisena	14
TE-PALVELUT SIIRTYVÄT KUNNILLE – TYÖKALUT ALUEIDEN ELINVOIMAN EDISTÄMISEEN KOOTAAN YHTEEN	16
PERUSOPETUKSEN KUNTALÄHTÖINEN UUDISTAMINEN VASTAA VÄESTÖNMURROKSEN HAASTEISIIN	18
Verkostoperuskoulu-hanke lisää kuntien yhteistyötä perusopetuksen järjestämisessä	19
TUIMME KUNTIEN VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ KANSALLISESTI JA EU-TASOLLA	20
KUNTALIITTO ON YKSI INNOSTAVIMMISTA TYÖPAIKOISTA VUONNA 2023	22
Kuntaliiton organisaatio ja toimintamalli 2023	24
KUNTALIITON TALOUS 2023	25

KUNTIEN RAHOITUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMINEN KÄYNNISTYI

Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen käynnistyi elokuussa 2023. Petteri Orpon hallitusohjelman kirjauksen mukaan kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote-uudistuksen voimaantumisen sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta. Pettymykseksemme kuntaministeri Ilosen johdolla käynnistynyt uudistus kuitenkin rajoittui vain kuntien valtionosuusjärjestelmään ja siinäkin vain valtiovarainministeriön hallinnoimaan puolikkaaseen.

Käynnistimme rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmän laaja-alaisen uudistamiseen liittyvää työtä mm. lisäämällä ymmärrystä rahoitusjärjestelmän uudistamistarpeista ja vaikutuksista sekä osallistamalla laajasti kuntakenttää valmisteluun.

Osana rahoitusjärjestelmän uudistamiseen liittyvää työtämme käynnistimme lokakuussa kaikille rahoitusjärjestelmän uudistamisesta kiinnostuneille kuntien asiantuntijoille Ta-loustorstai EXTRA -lähetysten sarjan. Kerran

kuukaudessa järjestettävät matalankynnyksen aamukahvilaisuudet keräsivät linjojen äärelle toistuvasti reilut 200 asiasta kiinnostunutta ensimmäisestä tilaisuudesta lähtien.

Lisäksi kokosimme kiinnostuneista kuntien talousammattilaisista Uudistajaryhmän rahoitusjärjestelmän uudistamistyön tueksi. Rahoitusjärjestelmän uudistamiseen liittyen lanseerattiin myös uudistamiseen liittyvä [verkkosivusto](#) sekä suunniteltiin Rahoitusremppa-blogisarjan toteuttamista.

POIMINTOJA VUODESTA 2023

Teimme yhteistyötä Ahvenanmaan kuntaliiton kanssa sen varmistamiseksi, että Ahvenanmaan 16 kunnasta tulee Kuntaliiton täysjäseniä. Ahvenanmaan kunnat liittyvätkin Kuntaliiton täysjäseniksi, joiden jäsenmaksu on samansuuruinen kuin mantereen jäsenkunnilla.

Marras-joulukuussa 2023 toteutimme yhdessä MDI:n kanssa laajan ”Kuinka kuntasi sykkii” -kyselyn. Kyselyyn osallistuneista 1101 vastaajasta yhteensä 82 prosenttia arvioi, että sote-uudistus haastaa oman kunnan toimintaedellytyksiä melko tai erittäin paljon. Sote-uudistuksen lisäksi kuntien päättäjiä ja viranhaltijoita huolestuttavat eniten väestörakenteen muutokset. Vastanneista 81 prosenttia mainitsi väestörakenteen muutokset omaa kuntaa haastavaksi ilmiöksi. Väestön ikääntymiseen liittyy myös vaikeus löytää osaavaa työvoimaa. Siitä ilmoitti huolehtivansa 76 prosenttia vastanneista. Myös kiinteistöihin ja infraan liittyvä korjausvelka sekä oman kunnan taloustilanne vastanneiden huolten TOP 5:seen.

SOTE-UUDISTUS TOI MUKANAAN BLACK FRIDAYN SEKÄ USEITA UUSIA RATKOTTAVIA ASIOITA

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE	4
HALLITUSOHJELMAAN NOUSIVAT LUPAUKSET NORMIEN KEVENTÄMISESTÄ, TAVOITEOHJAUksesta JA RAHOITUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA	5
Normien keventämisen onnistumisen pohjana on luottamus kuntiin	8
Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen käynnistyi	10
SOTE-UUDISTUS TOI MUKANAAN BLACK FRIDAYN SEKÄ USEITA UUSIA RATKOTTAVIA ASIOITA	11
Kuntakentän Black Friday: Sote- uudistuksen siirtolaskelmien tarkistus järkytti kuntakenttää	12
Kuntia uhkaava kiinteistösunami teetti töitä	13
Yhdyspintatyö jatkui aktiivisena	14
TE-PALVELUT SIIRTYVÄT KUNNILLE – TYÖKALUT ALUEIDEN ELINVOIMAN EDISTÄMISEEN KOOTAAN YHTEEN	16
PERUSOPETUKSEN KUNTALÄHTÖINEN UUDISTAMINEN VASTAA VÄESTÖNMURROKSEN HAASTEISIIN	18
Verkostoperuskoulu-hanke lisää kuntien yhteistyötä perusopetuksen järjestämisessä	19
TUIMME KUNTIEN VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ KANSALLISESTI JA EU-TASOLLA	20
KUNTALIITTO ON YKSI INNOSTAVIMMISTA TYÖPAIKOISTA VUONNA 2023	22
Kuntaliiton organisaatio ja toimintamalli 2023	24
KUNTALIITON TALOUS 2023	25

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE	4
HALLITUSOHJELMAAN NOUSIVAT LUPAUKSET NORMIEN KEVENTÄMISESTÄ, TAVOITEOHJAUksesta JA RAHOITUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA	5
Normien keventämisen onnistumisen pohjana on luottamus kuntiin	8
Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen käynnistyi	10
SOTE-UUDISTUS TOI MUKANAAN BLACK FRIDAYN SEKÄ USEITA UUSIA RATKOTTAVIA ASIOITA	11
Kuntakentän Black Friday: Sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkistus järkytti kuntakenttää	12
Kuntia uhkaava kiinteistötsunami teetti töitä	13
Yhdyspintatyö jatkuu aktiivisena	14
TE-PALVELUT SIIRTYVÄT KUNNILLE – TYÖKALUT ALUEIDEN ELINVOIMAN EDISTÄMISEEN KOOTAAN YHTEEN	16
PERUSOPETUKSEN KUNTALÄHTÖINEN UUDISTAMINEN VASTAA VÄESTÖNMURROKSEN HAASTEISIIN	18
Verkostoperuskoulu-hanke lisää kuntien yhteistyötä perusopetuksen järjestämisessä	19
TUIMME KUNTIEN VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ KANSALLISESTI JA EU-TASOLLA	20
KUNTALIITTO ON YKSI INNOSTAVIMMISTA TYÖPAIKOISTA VUONNA 2023	22
Kuntaliiton organisaatio ja toimintamalli 2023	24
KUNTALIITON TALOUS 2023	25

Vuosi 2023 alkoi kuntakentässä uudenlaisen roolin haltuunotolla, kun sote- ja pelastustoimen palvelut siirtyivät vuoden alussa hyvinvointialueiden tehtäviksi. Muutos toi näkyväksi uusia ratkottavia asioita pitkin vuotta. Tämä näkyy esimerkiksi kyselyissä, joiden tulosten mukaan kuntapäätäjät arvioivat, että sote-uudistus haastoi oman kunnan toimintaedellytyksiä marras–joulukuussa selvästi enemmän kuin vielä loppukevällä 2023.

Kuntaliiton [Kuntapulssi-kyselyssä](#) huhti–toukokuussa 52 prosenttia vastanneista kuntapäätäjistä arvioi, että sote-uudistus haastaa oman kunnan tilannetta. Marras–joulukuussa samaan kysymykseen vastasi myöntävästi peräti 82 prosenttia vastanneista.

Kun sote-uudistus tuli voimaan, sen moninaiset heijastevaikutukset alkoivat näkyä kunnissa vähitellen. Siihen liittyy tarve uudistaa kuntien rahoitusjärjestelmä kokonaisuudessaan, mutta myös muutospaineet palveluverkkoon sekä tyhjilleen jäävät kiinteistöt. Toisaalta kuntien ja hyvinvointialueiden väliset yhdyspinnat vaativat edelleen selvennystä.

KUNTAKENTÄN BLACK FRIDAY: SOTE-UUDISTUKSEN SIIRTOLASKELMIEN TARKISTUS JÄRKYTTI KUNTAKENTTÄÄ

Yksi vuoden hätkähdyttävimmistä ja kuntakenttää voimakkaasti ravisuttaneista tapahtumista koettiin marraskuussa. Vain muutama tunti kuntien vuoden 2024 veroprosenttipäätösten jälkeen valtiovarainministeriö tarkisti sote-uudistuksen siirtolaskelmat lopullisilla verotiedoilla ja ilmoitti, että valtionosuutta pitää leikata lisää, jotta uudistuksen kustannusneutraalisuus toteutuisi.

Uutinen tarkoitti yli 400 miljoonan euron lisäleikkausta vuoden 2024 valtionosuuksiin. Tieto otettiin kuntakentällä vastaan tyrmistyneenä, sillä se vesitti pahasti valtuustojen juuri nuijimia verotus- ja budjettipäätöksiä.

Kuntaliitto reagoi tietoon välittömästi ja laaja-alaisesti eri kanavissa. Tämä johti siihen, että jo muutama päivä shokkiuutisen jälkeen VM tiedotti, että lisäleikkaus jaksotetaan toteutumaan vuosille 2025–2027. Sen lisäksi saimme nostettua aiheen aktiivisesti julki- seen keskusteluun: reagoimme poiki useita kymmeniä osumia uutis- ja sosiaalisen median kanavissa.

POIMINTOJA VUODESTA 2023

Vaikutimme yhdessä useiden toimijoiden kanssa siihen, että hallitusohjelmaan kirjattiin tavoite, jonka mukaan 5–10 prosenttia maahanmuuttajista tulisi kotouttaa ruotsin kielellä. Toimivien ruotsinkielisten kotoutumispolkujen luominen kaksikielisille alueille on ollut Kuntaliitolle tärkeä teema useiden vuosien ajan.

Perustimme kuntien juristeille yleisen juristiverkoston. Verkosto toimii etänä neljä kertaa vuodessa ja käsittelee ajankohtaisia aiheita kuntajuridiikan alalta.

Päivitimme [kunnan hallintosääntömallin](#) vuoden 2023 alussa vastaamaan kuntien uutta rakennetta ja tehtäviä.

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE	4
HALLITUSOHJELMAAN NOUSIVAT LUPAUKSET NORMIEN KEVENTÄMISESTÄ, TAVOITEOHJAUksesta JA RAHOITUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA	5
Normien keventämisen onnistumisen pohjana on luottamus kuntiin	8
Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen käynnistyi	10
SOTE-UUDISTUS TOI MUKANAAN BLACK FRIDAYN SEKÄ USEITA UUSIA RATKOTTAVIA ASIOITA	11
Kuntakentän Black Friday: Sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkistus järkytti kuntakenttää	12
Kuntia uhkaava kiinteistötunami teetti töitä	13
Yhdyspintatyö jatkui aktiivisena	14
TE-PALVELUT SIIRTYVÄT KUNNILLE – TYÖKALUT ALUEIDEN ELINVOIMAN EDISTÄMISEEN KOOTAAN YHTEEN	16
PERUSOPETUKSEN KUNTALÄHTÖINEN UUDISTAMINEN VASTAA VÄESTÖNMURROKSEN HAASTEISIIN	18
Verkostoperuskoulu-hanke lisää kuntien yhteistyötä perusopetuksen järjestämisessä	19
TUIMME KUNTIEN VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ KANSALLISESTI JA EU-TASOLLA	20
KUNTALIITTO ON YKSI INNOSTAVIMMISTA TYÖPAIKOISTA VUONNA 2023	22
Kuntaliiton organisaatio ja toimintamalli 2023	24
KUNTALIITON TALOUS 2023	25

Toimme vahvasti esille sen, ettemme hyväksy yllättäviä lisäleikkauksia ja korostimme, että leikkausten jaksotus ja lykkääminen ovat vain tilapäinen laastari shokkiin, joka kunnissa koettiin. Toimme myös esille, että valtio on paikallishallintoa selvästi perustellumpi ja vaakaampi taho kattamaan tästä ennakoimattomasta lisäleikkauksesta aiheutuvat talousvai- kutukset ja tähän etsittävä ratkaisut. Kunnille lisäleikkaus merkitsisi tarvetta säästää muun muassa sivistyspalveluista sekä työllisyyden ja elinvoiman edistämisestä.

KUNTIA UHKAAVA KIINTEISTÖTSUNAMI TEETTI TÖITÄ

Sote-kiinteistöjen käytön ja kustannusten tu- levaisuus on monen kunnan talouden taakka- na ja niin ikään pohdittavana on kouluraken- nusten laatu ja tarvittava määrä. Uudistuksiin ja investointeihin kuntien rakennuskannassa ohjaavat myös EU:n energiadirektiivit.

Kuntien omistamat tilat siirtyivät hyvinvoin- tialueiden hallintaan vuoden 2023 alusta. Hyvinvointialue ja kunta tekivät sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen käytössä olevien toimitilojen hallinnasta

vuokrasopimuksen siten, että se on voimassa vähintään 31.12.2025 asti. Lisäksi hyvinvointi- alueille siirtyi kuntien aiemmin tekemiä vuok- rasopimuksia. Hyvinvointialueet neuvottelevat kuntien kanssa uusista vuokrasopimuksista ja vuokratasoista vuodesta 2024 alkaen.

Neuvotteluissa sovitut ratkaisut vaikuttavat kuntatalouden liikkumavaraan jopa vuosi- kymmenien ajan. Hyvinvointialueiden palve- luverkkoratkaisujen myötä kunnat kohtaavat merkittävän haasteen, kun suuri määrä sote- ja pelastuskiinteistöjä jää tyhjilleen. Muutos vaikuttaa negatiivisesti erityisesti pienemmis- sä kunnissa.

Toteutimme aiheen selvittämiseksi [kyselyn syksyllä 2023](#). Vastaajakunnat arvioivat, että noin 780 sote- ja pelastustoimen tilaa (noin 2,1 milj. htm²) jää tyhjiksi, ja vuokratuloja menetetään noin 226 miljoonaa euroa vuo- dessa. Tilamäärällisesti tämä on noin 30 % kuntien hyvinvointialueille vuokraamasta tilamäärästä.

Kuntaliitto käynnistää vuonna 2024 yhdessä FCG:n kanssa [Kunnat ja kiinteistöt -verkosto- hankkeen](#), jossa kunnat saavat tukea kiinteis- töjensä hallintaan.

POIMINTOJA VUODESTA 2023

Kehitimme kuntajohtamista strategi- semmaksi, vaikuttavamaksi, kestä- vämmäksi ja vuorovaikutteisemmaksi. Tätä toteutettiin Uuden sukupolven organisaatit ja johtaminen -verkostoprojektissa, SDG-strateginen johtaminen Kuutosissa -verkostoprojektissa, sertifioituissa KPJ-, KJ- ja EKJ-johtamisvalmennuksissa sekä kuntajohdon kärkitapahtumissa Kuntapu- heenjohtajapäivillä ja Kuntajohtajapäivillä.

Toteutimme aktiivisesti kehittämiämme konsepteja kuntien digitalisaation ja siihen liittyvän vertaistuen mahdollista- miseksi. Näistä esimerkkeinä toteutimme Digisumpit joka torstaiaamu, Kuntien digi- viikon kesäkuussa ja Digiverkostohankkeen yhteistyössä FCG:n kanssa. Digiviikolla tavoitimme noin 2000 osallistujaa, Digisum- peille osallistui noin 180 kunnasta yhteensä noin 4000 kävijää ja Digiverkostohankkees- sa oli mukana 23 kuntaa.

Edistimme usean organisaation kanssa sitä, että tiedon liikkuvuuden haasteisiin tulee tarttua, jotta yhteiskunta voi hyötyä digitalisaatiosta laajamittaisesti. Hallitus- ohjelmassa teema mainitaan useampaan otteeseen, mm. diginorminpurkuun sekä liikkuvuuden esteiden purkamiseen liittyen.

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE	4
HALLITUSOHJELMAAN NOUSIVAT LUPAUKSET NORMIEN KEVENTÄMISESTÄ, TAVOITEOHJAUksesta JA RAHOITUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA	5
Normien keventämisen onnistumisen pohjana on luottamus kuntiin	8
Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen käynnistyi	10
SOTE-UUDISTUS TOI MUKANAAN BLACK FRIDAYN SEKÄ USEITA UUSIA RATKOTTAVIA ASIOITA	11
Kuntakentän Black Friday: Sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkistus järkytti kuntakenttää	12
Kuntia uhkaava kiinteistötunami teetti töitä	13
Yhdyspintatyö jatkui aktiivisena	14
TE-PALVELUT SIIRTYVÄT KUNNILLE – TYÖKALUT ALUEIDEN ELINVOIMAN EDISTÄMISEEN KOOTAAN YHTEEN	16
PERUSOPETUKSEN KUNTALÄHTÖINEN UUDISTAMINEN VASTAA VÄESTÖNMURROKSEN HAASTEISIIN	18
Verkostoperuskoulu-hanke lisää kuntien yhteistyötä perusopetuksen järjestämisessä	19
TUIMME KUNTIEN VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ KANSALLISESTI JA EU-TASOLLA	20
KUNTALIITTO ON YKSI INNOSTAVIMMISTA TYÖPAIKOISTA VUONNA 2023	22
Kuntaliiton organisaatio ja toimintamalli 2023	24
KUNTALIITON TALOUS 2023	25

YHDYSPINTATYÖ JATKUI AKTIIVISENA

Jatkoimme kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspintojen muutostukiprojektia kuntien ja hyvinvointialueiden välisen yhteistyön rakentamiseksi ja koordinaatiota tukevien rakenteiden muodostumisen tukemiseksi. Vuoden 2023 alusta lähtien muutostukiprojektia oli toteuttamassa ja rahoittamassa sosiaali- ja terveysministeriön lisäksi vuoden 2023 alussa toimintansa aloittanut Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy.

Yhdyspintaprojektin kärkiteemoihin vuonna 2023 kuuluivat yhteistyön yleiset toimintamallit ja johtamisen rakenteet, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, sivistys ja sote, työllisyyden edistäminen, maahanmuutto ja kotoutuminen, varautuminen ja sisäinen turvallisuus. Tuimme kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyörakenteiden, toimintamallien ja työnjaon suunnittelua ja toteuttamista myös uusien, esille nousseiden teemojen osalta. Tavoitimme toiminnallamme johtavia viranhaltijoita, luottamushenkilöitä ja yhdyspintatehtävistä vastaavaa johtoa, esimiehiä sekä asiantuntijoita.

Vuoden aikana kartoitimme kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyön tilannekuvaa useilla kyselyillä, joita suunnattiin muun muassa kuntajohdolle, hyvinvointialuejohdolle ja maakuntien liittojen edustajille. Lisäksi toteutimme tilannekuvakyselyjä opiskeluhooltoon, perhekeskusten valmistelutilanteeseen sekä maahanmuuton ja kotoutumisen edistämiseen liittyen.

POIMINTOJA VUODESTA 2023

Kaivoslain muutos mahdollisti kuntien päätösvalan kaivosten sijoittumista kunnan alueelle suunniteltaessa. Lainmuutos tuli voimaan 1.6.2023, ja Kuntaliitto on ollut mukana edistämässä lakimuutosta. Kaivosmineraaliverolaki hyväksyttiin 3.3.2023 ja se tuli voimaan 1.1.2024. Kaivosmineraaliveron vuosittaisen verotuoton arvioidaan olevan noin 25 miljoonaa euroa, josta kuntien osuus on 15 miljoonaa euroa. Verotuloa kertyy niille 45 kunnalle, joiden alueilla sijaitsee kaivos. Sellaisissa kunnissa, joissa on suuria metallimalmikaivoksia (mm. Sodankylä, Sotkamo, Keminmaa ja Kittilä), verotulo on arvioitu olevan suhteellisen suuri suhteessa kunnan muihin verotuloihin.

Vuoden 2025 alussa voimaan tulevan rakentamislain toimeenpanon tueksi perustettiin projekti, joka alkoi toukokuussa 2023. Projektin tavoitteena on opastaa ja tukea kuntien rakennusvalvontoja rakentamislain toimeenpanoon liittyvissä tehtävissä järjestämällä koulutusta, työpajoja sekä tekemällä oppaita.

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE	4
HALLITUSOHJELMAAN NOUSIVAT LUPAUKSET NORMIEN KEVENTÄMISESTÄ, TAVOITEOHJAUksesta JA RAHOITUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA	5
Normien keventämisen onnistumisen pohjana on luottamus kuntiin	8
Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen käynnistyi	10
SOTE-UUDISTUS TOI MUKANAAN BLACK FRIDAYN SEKÄ USEITA UUSIA RATKOTTAVIA ASIOITA	11
Kuntakentän Black Friday: Sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkistus järkytti kuntakenttää	12
Kuntia uhkaava kiinteistötsunami teetti töitä	13
Yhdyspintatyö jatkui aktiivisena	14
TE-PALVELUT SIIRTYVÄT KUNNILLE – TYÖKALUT ALUEIDEN ELINVOIMAN EDISTÄMISEEN KOOTAAN YHTEEN	16
PERUSOPETUKSEN KUNTALÄHTÖINEN UUDISTAMINEN VASTAA VÄESTÖNMURROKSEN HAASTEISIIN	18
Verkostoperuskoulu-hanke lisää kuntien yhteistyötä perusopetuksen järjestämisessä	19
TUIMME KUNTIEN VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ KANSALLISESTI JA EU-TASOLLA	20
KUNTALIITTO ON YKSI INNOSTAVIMMISTA TYÖPAIKOISTA VUONNA 2023	22
Kuntaliiton organisaatio ja toimintamalli 2023	24
KUNTALIITON TALOUS 2023	25

Keväällä 2023 toteutimme kunta- ja aluekierroksen, jossa tavattiin runsas määrä kuntien ja hyvinvointialueiden edustajia. Kierroksen avulla muodostimme kuvaa yhdyspintatyön tilanteesta ja ajankohtaisista yhteistyöhön liittyvistä kysymyksistä kunnissa ja alueilla. Kunta- ja aluekierroksella saimme myös lisättyä tietämystä yhdyspintatyöstä kuntien ja hyvinvointialueiden asiantuntijoiden keskuudessa. Päivitimme aluekierroksen raportin yhteydessä myös kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyön suositukset, jotka oli julkaistu heinäkuussa 2022.

Kokosimme kuntien ja hyvinvointialueiden edustajien näkemyksiä ja tarpeita erilaisten tapahtumien yhteydessä. Vuoden aikana järjestimme mm. toistakymmentä yhdyspintafoorumia, joissa käsitelimme erilaisia yhdyspinta-aiheisia teemoja asiantuntijapuheenvuorojen, hyvinvointialueiden ja kuntien hyvien käytänteiden sekä paneelikeskustelujen muodossa. Työllisyyden yhdyspintatyön osalta toimintamme kytkeytyi kansalliseen TE-palvelut 2024 -uudistuksen valmisteluun ja erityisesti Sote-yhdyspinnat valmisteluryhmän (TEM) toimintaan.

POIMINTOJA VUODESTA 2023

Kuntaliitto ja Rakennustarkastusyhdistyksen (RTY) toteuttivat yhdessä rakentamislain ensimmäisen tulkintaoppaan Rakentamislaki ja rakennusvalvonta. Julkaisua on ladattu yli 4100 kertaa.

Kaikkien kuntien on uusittava rakennusjärjestyksensä ja taksansa rakentamislain mukaisiksi. Kuntaliitto järjesti vuonna 2023 yhteensä kuusi työpajaa kuntien rakennusvalvontaviranomaisille ja kaksi tammikuussa 2024. Työpajoista kuusi koski uuden rakentamislain mukaisen rakennusjärjestyksen laadintaa ja kaksi rakennusvalvontojen lupamaksuja. Työpajoissa jalkautettiin uutta rakentamislakia ja kunnat kokivat työpajat erittäin hyödyllisiksi ja tarpeellisiksi. Lisäksi vuoden aikana järjestettiin webinaareja.

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE	4
HALLITUSOHJELMAAN NOUSIVAT LUPAUKSET NORMIEN KEVENTÄMISESTÄ, TAVOITEOHJAUksesta JA RAHOITUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA	5
Normien keventämisen onnistumisen pohjana on luottamus kuntiin	8
Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen käynnistyi	10
SOTE-UUDISTUS TOI MUKANAAN BLACK FRIDAYN SEKÄ USEITA UUSIA RATKOTTAVIA ASIOITA	11
Kuntakentän Black Friday: Sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkistus järkytti kuntakenttää	12
Kuntia uhkaava kiinteistösunami teetti töitä	13
Yhdyspintatyö jatkui aktiivisena	14
TE-PALVELUT SIIRTYVÄT KUNNILLE – TYÖKALUT ALUEIDEN ELINVOIMAN EDISTÄMISEEN KOOTAAN YHTEEN	16
PERUSOPETUKSEN KUNTALÄHTÖINEN UUDISTAMINEN VASTAA VÄESTÖNMURROKSEN HAASTEISIIN	18
Verkostoperuskoulu-hanke lisää kuntien yhteistyötä perusopetuksen järjestämisessä	19
TUIMME KUNTIEN VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ KANSALLISESTI JA EU-TASOLLA	20
KUNTALIITTO ON YKSI INNOSTAVIMMISTA TYÖPAIKOISTA VUONNA 2023	22
Kuntaliiton organisaatio ja toimintamalli 2023	24
KUNTALIITON TALOUS 2023	25

TE-PALVELUT SIIRTYVÄT KUNNILLE – TYÖKALUT ALUEIDEN ELINVOIMAN EDISTÄMISEEN KOOTAAN YHTEEN

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE	4
HALLITUSOHJELMAAN NOUSIVAT LUPAUKSET NORMIEN KEVENTÄMISESTÄ, TAVOITEOHJAUksesta JA RAHOITUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA	5
Normien keventämisen onnistumisen pohjana on luottamus kuntiin	8
Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen käynnistyi	10
SOTE-UUDISTUS TOI MUKANAAN BLACK FRIDAYN SEKÄ USEITA UUSIA RATKOTTAVIA ASIOITA	11
Kuntakentän Black Friday: Sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkistus järkytti kuntakenttää	12
Kuntia uhkaava kiinteistösunami teetti töitä	13
Yhdyspintatyö jatkuu aktiivisena	14
TE-PALVELUT SIIRTYVÄT KUNNILLE – TYÖKALUT ALUEIDEN ELINVOIMAN EDISTÄMISEEN KOOTAAN YHTEEN	16
PERUSOPETUKSEN KUNTALÄHTÖINEN UUDISTAMINEN VASTAA VÄESTÖNMURROKSEN HAASTEISIIN	18
Verkostoperuskoulu-hanke lisää kuntien yhteistyötä perusopetuksen järjestämisessä	19
TUIMME KUNTIEN VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ KANSALLISESTI JA EU-TASOLLA	20
KUNTALIITTO ON YKSI INNOSTAVIMMISTA TYÖPAIKOISTA VUONNA 2023	22
Kuntaliiton organisaatio ja toimintamalli 2023	24
KUNTALIITON TALOUS 2023	25

TE-palvelut 2024 -uudistuksen valmistelu eteni vuoden 2023 aikana suunnitellusti, mutta vauhdikkaasti. Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä ja kotoutumisen edistämisestä hyväksyttiin maaliskuussa. Molempien lakien toimeenpanoa valmisteltiin kokonaisuutena. Valmistelun kannalta vuotta leimasi vahvasti yhteistoiminta-alueiden eli työllisyysalueiden muodostamiseen liittyvä valmistelu, joista kuntien oli sovittava ja ilmoitettava työ- ja elinkeinoministeriölle lokakuun 2023 loppuun mennessä.

Huhtikuussa kokoontuimme yhdessä muiden valtakunnallisten toimijoiden kanssa Tampereelle uudistuksen Kick Off -tilaisuuteen, jonka yhtenä tavoitteena oli valmistella kuntien valmistelun tueksi laaja valtakunnallinen toimeenpanon käsikirja. Loppukevään ja alkukesän aikana toteutimme työ- ja elinkeinoministeriön johdolla valtakunnallisesti valmistellun kaksiosaisen toimeenpanon käsikirjan kuntien valmistelun tueksi. Julkaisimme käsikirjan verkkosivuillamme. Uudistukseen liittyvä verkkosivusto toimi kunnille tarjottavan muutostuen kivijalkana ja verkkosivustollamme vierailikin vuoden aikana yli 42 000 kävijää.

Osana muutostukea koulutimme kuntia ja jaoimme tietoa valmistelun tueksi järjestämällä uudistuksen eri teemoihin liittyviä infotilaisuuksia ja tuumaustunteja yhteensä yli 30 kappaletta ja lisäksi 7 suoraa Työllisyystiistai-lähetystä.

Yksi keskeisimmistä toimenpiteistä kuntien valmistelun tueksi oli kuntavalmistelijoiden verkoston käynnistäminen. Avasimme loppuvuonna 2023 kuntavalmistelijoiden työn tueksi sekä muutostukitoimiston ja kuntien että kuntien keskinäistä vuoropuhelua varten Howspace-alustan. Alustalla on kirjautuneena lähes 700 TE-uudistuksen kuntavalmistelijaa, joista reilut 400 käy aktiivista vuoropuhelua sekä Kuntaliiton että muiden kuntien kanssa uudistukseen liittyvistä ajankohtaisista asioista. Toukokuussa 2023 toteutetulla Kuntapulssi-kyselyllä kartoitimme kuntajohtajien näkemyksiä tulevasta uudistuksesta.

Lokakuussa julkaisimme kuntien muutosviestintään ja palvelujen viestintään liittyvän suosituksen, jonka tavoitteena oli kirkastaa uudistuksen tavoitteita ja pääviestejä yhtenäisen ja vaikuttavan viestinnän tueksi. Suosituksella halusimme korostaa erityisesti elinvoiman edistämisen ja kuntaekosysteemin

hyödyntämisen merkitystä uudistuksen onnistumisessa.

Muutostuen kehittävä arviointi ja vaikuttavuuden johtaminen käynnistyi syksyn aikana. Sen tavoitteena oli koota kehittävä arvioinnin keinoin tärkeimmät opit vaikuttavuuden johtamisesta ja sen edellytyksistä, ennakoinnin kyvykkyydestä ja osaamisen vahvistamisesta, myös muutosvastarinnan ja ennakoivan hallinnan haltuunotosta osana elinvoimapolitiikkaa (innovaatiokyvykkyys ja ekosysteemissä toimiminen). Lisäksi hankkeen tavoitteena oli luoda muutostuen arviointi- ja vaikuttavuusmalli hyödynnettäväksi ja tunnistaa vuoden 2024 kehittämistarpeet.

Arvioinnin mukaan muutostukitoimisto on tehnyt tarpeellista työtä tukien kuntien siirtymää työllisyyspalvelujen vastuutahoksi, tarjotessaan tietoa, ohjeita, yhteisiä keskusteluja ja oikeudellista opastusta.

TE-palvelut 2024

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE	4
HALLITUSOHJELMAAN NOUSIVAT LUPAUKSET NORMIEN KEVENTÄMISESTÄ, TAVOITEOHJAUksesta JA RAHOITUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA	5
Normien keventämisen onnistumisen pohjana on luottamus kuntiin	8
Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen käynnistyi	10
SOTE-UUDISTUS TOI MUKANAAN BLACK FRIDAYN SEKÄ USEITA UUSIA RATKOTTAVIA ASIOITA	11
Kuntakentän Black Friday: Sote- uudistuksen siirtolaskelmien tarkistus järkytti kuntakenttää	12
Kuntia uhkaava kiinteistösunami teetti töitä	13
Yhdyspintatyö jatkui aktiivisena	14
TE-PALVELUT SIIRTYVÄT KUNNILLE – TYÖKALUT ALUEIDEN ELINVOIMAN EDISTÄMISEEN KOOTAAN YHTEEN	16
PERUSOPETUKSEN KUNTALÄHTÖINEN UUDISTAMINEN VASTAA VÄESTÖNMURROKSEN HAASTEISIIN	18
Verkostoperuskoulu-hanke lisää kuntien yhteistyötä perusopetuksen järjestämisessä	19
TUIMME KUNTIEN VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ KANSALLISESTI JA EU-TASOLLA	20
KUNTALIITTO ON YKSI INNOSTAVIMMISTA TYÖPAIKOISTA VUONNA 2023	22
Kuntaliiton organisaatio ja toimintamalli 2023	24
KUNTALIITON TALOUS 2023	25

PERUSOPETUKSEN KUNTALÄHTÖINEN UUDISTAMINEN VASTAA VÄESTÖNMURROKSEN HAASTEISIIN

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE	4
HALLITUSOHJELMAAN NOUSIVAT LUPAUKSET NORMIEN KEVENTÄMISESTÄ, TAVOITEOHJAUksesta JA RAHOITUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA	5
Normien keventämisen onnistumisen pohjana on luottamus kuntiin	8
Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen käynnistyi	10
SOTE-UUDISTUS TOI MUKANAAN BLACK FRIDAYN SEKÄ USEITA UUSIA RATKOTTAVIA ASIOITA	11
Kuntakentän Black Friday: Sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkistus järkytti kuntakenttää	12
Kuntia uhkaava kiinteistötunami teetti töitä	13
Yhdyspintatyö jatkuu aktiivisena	14
TE-PALVELUT SIIRTYVÄT KUNNILLE – TYÖKALUT ALUEIDEN ELINVOIMAN EDISTÄMISEEN KOOTAAN YHTEEN	16
PERUSOPETUKSEN KUNTALÄHTÖINEN UUDISTAMINEN VASTAA VÄESTÖNMURROKSEN HAASTEISIIN	18
Verkstoperuskoulu-hanke lisää kuntien yhteistyötä perusopetuksen järjestämisessä	19
TUIMME KUNTIEN VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ KANSALLISESTI JA EU-TASOLLA	20
KUNTALIITTO ON YKSI INNOSTAVIMMISTA TYÖPAIKOISTA VUONNA 2023	22
Kuntaliiton organisaatio ja toimintamalli 2023	24
KUNTALIITON TALOUS 2023	25

Väestönmuutokseen liittyvät isot trendit, kuten syntyvyyden lasku, vaikuttavat koulutuksen järjestämiseen kokonaisuudessaan. Väestönkehityksen muutokset näkyvät eri tavoin erilaisissa kunnissa, jolloin pelkkä perinteinen perusopetus ei välttämättä vastaa riittävästi paikallisiin tarpeisiin. Koulutuksen saatavuuden ja saavutettavuuden turvaaminen on keskeinen 2020-luvun haaste kunnille.

Lasten määrän väheneminen koskee lähes kaikkia Suomen kuntia. Tilannetta tasaa suurimpien kaupunkien kohdalla maahanmuutto, mutta se vaikuttaa samalla oppilaiden tarpeiden monipuolistumiseen ja erilaistumiseen eri kunnissa.

Kuntaliitto on tuonut esille väestönkehityksen vaikutuksia koulutuksen saatavuuteen ja saavutettavuuteen. Kuntaliitto on omissa kannanotoissaan nostanut esille mahdollistava lainsäädännön tarpeellisuuden ja toimivan rahoitusjärjestelmän merkityksen, mikäli kunnat ja koulutuksen järjestäjät haluavat tehdä alueellista yhteistyötä.

VERKSTOPERUSKOULU-HANKE LISÄÄ KUNTIEN YHTEISTYÖTÄ PERUSOPETUKSEN JÄRJESTÄMISESSÄ

Kaksivuotisen Verkstoperuskoulu-hanke toteutetaan 1.1.2023–31.12.2024. Hankkeen tavoitteena on ennen kaikkea kuntien välisiä perusopetuslain mukaisia yhteistyömuotoja hyödyntäen tunnistaa ja kehittää uudenlaisia toimivia ratkaisuja perusopetuksen saatavuuden ja saavutettavuuden sekä opetusjärjestelyiden laadulliseen kehittämiseen eri puolilla maata. Myös henkilöstön osaaminen ja saatavuus ovat hankkeen tavoitteina. Avartamalla koulu yhteisöjä, opetusta ja oppimista, voidaan yhteistyön hyödyt saada nykyistä laajemmin käyttöön opetuksen järjestämisessä. Oppilaiden tarpeet ovat suunnittelun lähtökohta.

Hankkeeseen valituilla kymmenellä pilotti-alueella eri puolilla Suomea etsitään erilaisia ja monipuolisia yhteistyötä tiivistäviä toimintamalleja.

Verkstoperuskoulu-hanke järjesti vuonna 2023 seminaarit teemoilla ”Väestönmuutos ja koulutuksen saavutettavuus” sekä ”Digitaalisuus ja etäyhteyksien hyödyntäminen perusopetuksessa”. Pilottialueilla järjestettiin myös 16 työpajaa ja pilottialueiden yhteyshenkilöille järjestettiin heinäkuuta lukuun ottamatta kuukausittain kokoukset. Kuntaliitto on vuonna 2023 järjestänyt pilottialueille myös yhteisesti teemakohtaisia tietopaketteja työn tueksi.

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE	4
HALLITUSOHJELMAAN NOUSIVAT LUPAUKSET NORMIEN KEVENTÄMISESTÄ, TAVOITEOHJAUksesta JA RAHOITUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA	5
Normien keventämisen onnistumisen pohjana on luottamus kuntiin	8
Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen käynnistyi	10
SOTE-UUDISTUS TOI MUKANAAN BLACK FRIDAYN SEKÄ USEITA UUSIA RATKOTTAVIA ASIOITA	11
Kuntakentän Black Friday: Sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkistus järkytti kuntakenttää	12
Kuntia uhkaava kiinteistötunami teetti töitä	13
Yhdyspintatyö jatkuu aktiivisena	14
TE-PALVELUT SIIRTYVÄT KUNNILLE – TYÖKALUT ALUEIDEN ELINVOIMAN EDISTÄMISEEN KOOTAAN YHTEEN	16
PERUSOPETUKSEN KUNTALÄHTÖINEN UUDISTAMINEN VASTAA VÄESTÖNMURROKSEN HAASTEISIIN	18
Verkostoperuskoulu-hanke lisää kuntien yhteistyötä perusopetuksen järjestämisessä	19
TUIMME KUNTIEN VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ KANSALLISESTI JA EU-TASOLLA	20
KUNTALIITTO ON YKSI INNOSTAVIMMISTA TYÖPAIKOISTA VUONNA 2023	22
Kuntaliiton organisaatio ja toimintamalli 2023	24
KUNTALIITON TALOUS 2023	25

TUIMME KUNTIEN VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ KANSALLISESTI JA EU-TASOLLA

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE	4
HALLITUSOHJELMAAN NOUSIVAT LUPAUKSET NORMIEN KEVENTÄMISESTÄ, TAVOITEOHJAUksesta JA RAHOITUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA	5
Normien keventämisen onnistumisen pohjana on luottamus kuntiin	8
Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen käynnistyi	10
SOTE-UUDISTUS TOI MUKANAAN BLACK FRIDAYN SEKÄ USEITA UUSIA RATKOTTAVIA ASIOITA	11
Kuntakentän Black Friday: Sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkistus järkytti kuntakenttää	12
Kuntia uhkaava kiinteistösunami teetti töitä	13
Yhdyspintatyö jatkui aktiivisena	14
TE-PALVELUT SIIRTYVÄT KUNNILLE – TYÖKALUT ALUEIDEN ELINVOIMAN EDISTÄMISEEN KOOTAAN YHTEEN	16
PERUSOPETUKSEN KUNTALÄHTÖINEN UUDISTAMINEN VASTAA VÄESTÖNMURROKSEN HAASTEISIIN	18
Verkostoperuskoulu-hanke lisää kuntien yhteistyötä perusopetuksen järjestämisessä	19
TUIMME KUNTIEN VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ KANSALLISESTI JA EU-TASOLLA	20
KUNTALIITTO ON YKSI INNOSTAVIMMISTA TYÖPAIKOISTA VUONNA 2023	22
Kuntaliiton organisaatio ja toimintamalli 2023	24
KUNTALIITON TALOUS 2023	25

Vuoden aikana vaikutimme onnistuneesti useisiin liikenteeseen, energiaan ja ympäristöön liittyviin lakeihin sekä ministeriöiden että EU-parlamentin kautta.

Esimerkiksi ennallistamisasetukseen vaikutimme aktiivisesti sekä kansallisella että EU-tasolla, ja onnistuimme kumppaneidemme kanssa saamaan trilogien sopuratkaisun huomioimaan Suomen kaupunkien erityispiirteet hyvin. Asetukseen saadut kynnsarvot rajaavat Suomen jo hyvin vihreitä kuntia pois, ja urbaanin viheralueen lisäämiseen on saatu kansallista joustoa.

Ajoimme kuntien asiaa aktiivisesti myös yhdyskuntajätevesidirektiivin päivityksen yhteydessä. Tiiviissä yhteistyössä Vesilaitosyhdistyksen, muiden pohjoismaisten alue- ja paikallistason järjestöjen sekä CEMRin kanssa onnistuimme jo varhain viemään pohjoisia ja järvisiä oloja koskevat erityispiirteet EU-instituiotuihin.

Vuoden aikana EU:n 55-valmiuspaketin kolme energiadirektiiviä saivat lopullisen sisältönsä, joka vastasi tärkeimmistä asioissa hyvin Kuntaliiton tavoitteita. Olimme koko valmisteluajan pyrkineet aktiivisesti vaikuttamaan energiadirektiivien sisältöön yhdessä koti- ja ulkomaisten verkostojen kanssa.

Loppuvuodesta olimme yhteistyössä energia-alan kanssa vaikuttamassa siihen, että Energiaviraston lokakuussa julkaisema ehdotus valvontamalliksi vuosille 2024–2031 ei tullut voimaan. Ehdotus olisi heikentänyt yhtäkkisesti myös kuntaomisteisten sähkönjakeluyhtiöiden kannattavuutta jo vuoden 2024 aikana. Voimaan tullessa valvontamallissa tiukennukset tapahtuvat vähitellen, mikä antaa yhtiöille ja omistajakunnille sopeutusaikaa.

Vihreän siirtymän keskeiseksi vauhdittajaksi uskotuissa ympäristöministeriön yhden luukun hankkeissa olimme kannustamassa valtion lupa- ja valvontaviranomaista yhdistämään osaamisiaan ja toivomassa tukea sähköisen asioinnin edellyttämiin rajapintaratkaisuihin. Toisaalta halusimme myös huolehtia kuntien ketterän ja vuorovaikutteisen viranomaistoiminnan toimintaedellytyksistä lähellä asiakasta [yhdeltä luukulta](#), kuntien maankäytön erityisasemaa vaarantamatta.

Panostimme erityisesti EU-vaikuttamiseen ja mm. kuntien edustajista koostuva vihreän siirtymän EU-ennakkovaikuttamisryhmä aloitti toimintansa. Lisäksi käynnistimme työn ennakkovaikuttamisen vahvistamiseksi sekä ennakkovaikuttamismallin tekemiseksi. Mallin avulla EU-ennakkovaikuttaminen tuodaan

osaksi Kuntaliiton edunvalvontaprosessia. Yhteistyö EU-vaikuttamisessa tiivistyi Kuntaliiton Helsingin asiantuntijoiden ja Brysselin toimiston välillä, ja laajalle joukolle kunta-liittolaisia EU-vaikuttaminen nousi osaksi päivittäistä työtä.

Julkaisimme myös [EU-vaalitavoitteemme kaudelle 2024–2029](#), joissa vihreä siirtymä ja sen turvaaminen on hyvin huomioitu. Lisäksi julkaisimme [vihreää siirtymää käsittelevän artikkelisarjan](#) sivuillamme.

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE	4
HALLITUSOHJELMAAN NOUSIVAT LUPAUKSET NORMIEN KEVENTÄMISESTÄ, TAVOITEOHJAUksesta JA RAHOITUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA	5
Normien keventämisen onnistumisen pohjana on luottamus kuntiin	8
Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen käynnistyi	10
SOTE-UUDISTUS TOI MUKANAAN BLACK FRIDAYN SEKÄ USEITA UUSIA RATKOTTAVIA ASIOITA	11
Kuntakentän Black Friday: Sote- uudistuksen siirtolaskelmien tarkistus järkytti kuntakenttää	12
Kuntia uhkaava kiinteistötunami teetti töitä	13
Yhdyspintatyö jatkui aktiivisena	14
TE-PALVELUT SIIRTYVÄT KUNNILLE – TYÖKALUT ALUEIDEN ELINVOIMAN EDISTÄMISEEN KOOTAAN YHTEEN	16
PERUSOPETUKSEN KUNTALÄHTÖINEN UUDISTAMINEN VASTAA VÄESTÖNMURROKSEN HAASTEISIIN	18
Verkostoperuskoulu-hanke lisää kuntien yhteistyötä perusopetuksen järjestämisessä	19
TUIMME KUNTIEN VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ KANSALLISESTI JA EU-TASOLLA	20
KUNTALIITTO ON YKSI INNOSTAVIMMISTA TYÖPAIKOISTA VUONNA 2023	22
Kuntaliiton organisaatio ja toimintamalli 2023	24
KUNTALIITON TALOUS 2023	25

KUNTALIITTO ON YKSI INNOSTAVIMMISTA TYÖPAIKOISTA VUONNA 2023

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE	4
HALLITUSOHJELMAAN NOUSIVAT LUPAUKSET NORMIEN KEVENTÄMISESTÄ, TAVOITEOHJAUksesta JA RAHOITUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA	5
Normien keventämisen onnistumisen pohjana on luottamus kuntiin	8
Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen käynnistyi	10
SOTE-UUDISTUS TOI MUKANAAN BLACK FRIDAYN SEKÄ USEITA UUSIA RATKOTTAVIA ASIOITA	11
Kuntakentän Black Friday: Sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkistus järkytti kuntakenttää	12
Kuntia uhkaava kiinteistösunami teetti töitä	13
Yhdyspintatyö jatkui aktiivisena	14
TE-PALVELUT SIIRTYVÄT KUNNILLE – TYÖKALUT ALUEIDEN ELINVOIMAN EDISTÄMISEEN KOOTAAN YHTEEN	16
PERUSOPETUKSEN KUNTALÄHTÖINEN UUDISTAMINEN VASTAA VÄESTÖNMURROKSEN HAASTEISIIN	18
Verkostoperuskoulu-hanke lisää kuntien yhteistyötä perusopetuksen järjestämisessä	19
TUIMME KUNTIEN VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ KANSALLISESTI JA EU-TASOLLA	20
KUNTALIITTO ON YKSI INNOSTAVIMMISTA TYÖPAIKOISTA VUONNA 2023	22
Kuntaliiton organisaatio ja toimintamalli 2023	24
KUNTALIITON TALOUS 2023	25

Loppuvuonna 2022 käytyjen muutosneuvotteluiden seurauksena Kuntaliiton henkilöstömäärä laski vuoden 2023 aikana asteittain siten, että Kuntaliiton henkilöstömäärä vuonna 2023 oli keskimäärin 135 (vakituksia 115 ja määräaikaisia 20). Vastaavat luvut vuonna 2022 olivat 160 ja 35, yhteensä 195. Henkilöstökulut olivat vuonna 2023 noin 11,6 miljoonaa euroa, kun ne edellisellä vuonna olivat 16,0 miljoonaa euroa. Maksettujen palkkioiden osuus oli vuonna 2023 0,4 miljoonaa euroa ja edellisvuonna n. 0,6 milj. euroa.

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy aloitti toimintansa vuoden 2023 alussa. Yhtiö perustettiin tarjoamaan hyvinvointialueille muutostukea sekä tukea hyvinvointialueiden yhteiselle edunvalvonnalle. Yhtiön toiminta sovitettiin vastaamaan hyvinvointialueiden tarpeita.

Tukipalveluyhtiö Inservio Oy perustettiin palvelemaan Kuntaliittoa, Kunta- ja hyvinvointialueyönantaja KT:ta sekä Hyviliä. Yhtiössä tuotetaan mm. ICT- ja tietohallinto-, kirjasto-, arkisto- sekä hallintopalveluita.

1.1.2023 muodostettu uusi organisaatio jakautuu viiteen substanssiyksikköön sekä toimitusjohtajan esikuntaan. Toimitusjohtajan esikunnassa on neljä yksikköä.

Kuntaliitossa toteutettiin Eezy Flow Oy:n henkilöstötutkimus PeoplePower® marraskuussa 2023. Kyselyssä mitattiin mm. henkilöstön omistautuneisuutta ja hyvinvointia, työyhteisön toimivuutta ja kehittämisedellytyksiä sekä esimiestyön onnistumista. Kyselyyn vastasi 77 % työntekijöistä. Kyselyn kokonaistulos oli vertailutason yläpuolella yltäen luokitukseen AA (=Hyvä). Tällä tuloksella Kuntaliitto sai Suomen innostavimmat työpaikat -tunnustuksen, joka myönnetään vuosittain parhaille Eezy Flow PeoplePower®-tutkimukseen osallistuneille organisaatioille.

Selkeimmät vahvuudet näyttävät kyselyn mukaan liittyvän johtamis- ja toimintakulttuuriin sekä työskentelyedellytyksiin. Työntäjän tarjoamat hyvät edellytykset henkilöstön työhyvinvointiin sekä reilu ja tasapuolinen kohtelu nousivat esiin. Selkeimmät haasteet liittyivät mm. henkilöstön näkemyksiin Kuntaliiton tulevaisuudesta, epäselvyydet odotuksissa sekä mahdollisuudet vaikuttaa toiminnan kehittämiseen.

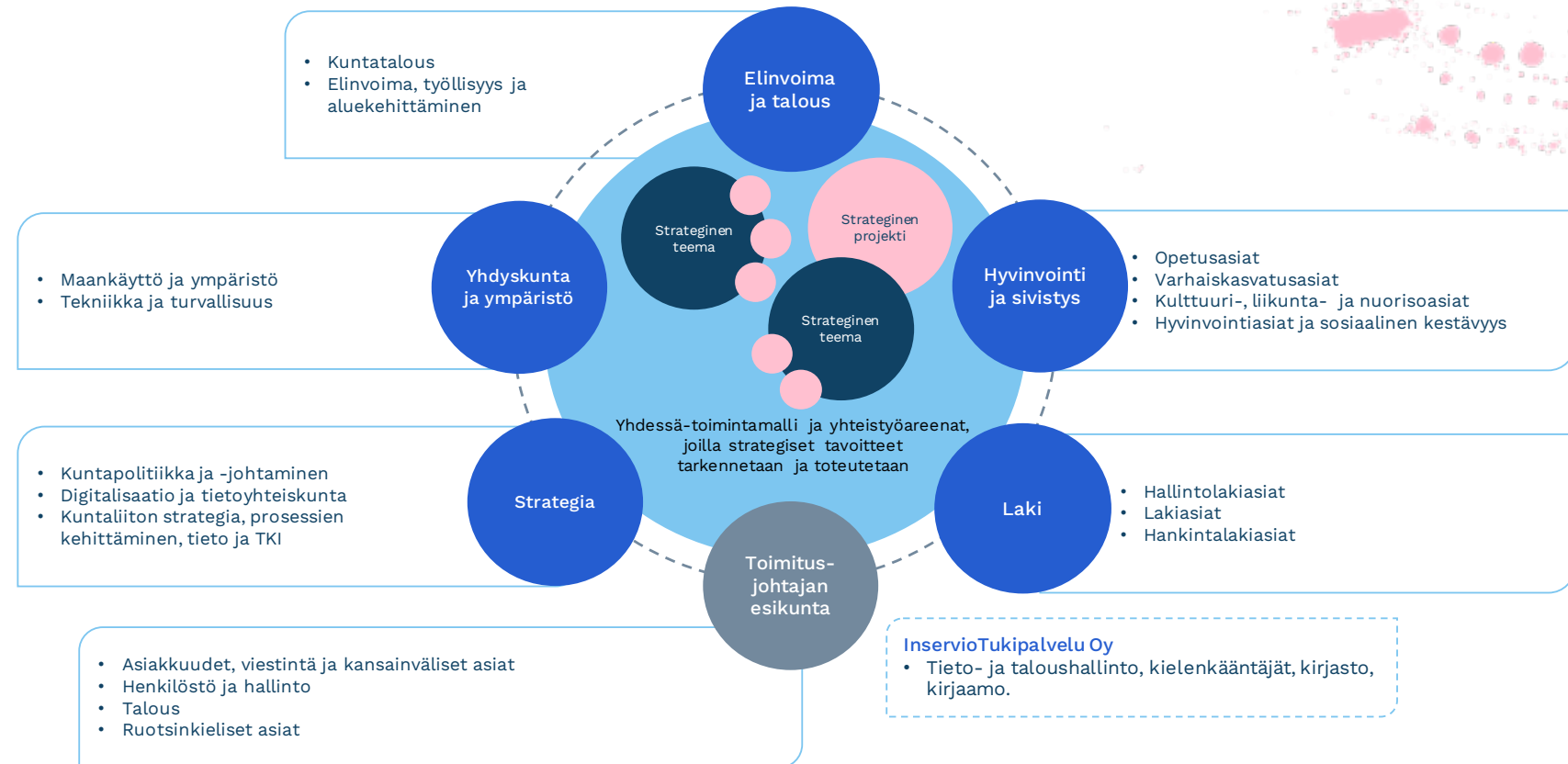
Henkilöstön hyvinvointia ja työtyytyväisyyttä mitataan lisäksi säännöllisesti 2–3 kertaa vuodessa toteutettavalla lyhyellä Pulssi-kyselyllä. Aiempien kyselyjen perusteella valtaosa

kuntaliittolaisista on ylpeä siitä, että saa työskennellä Kuntaliitossa ja kokee tekevänsä merkityksellistä työtä.

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE	4
HALLITUSOHJELMAAN NOUSIVAT LUPAUKSET NORMIEN KEVENTÄMISESTÄ, TAVOITEOHJAUksesta JA RAHOITUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA	5
Normien keventämisen onnistumisen pohjana on luottamus kuntiin	8
Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen käynnistyi	10
SOTE-UUDISTUS TOI MUKANAAN BLACK FRIDAYN SEKÄ USEITA UUSIA RATKOTTAVIA ASIOITA	11
Kuntakentän Black Friday: Sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkistus järkytti kuntakenttää	12
Kuntia uhkaava kiinteistötsumami teetti töitä	13
Yhdyspintatyö jatkuu aktiivisena	14
TE-PALVELUT SIIRTYVÄT KUNNILLE – TYÖKALUT ALUEIDEN ELINVOIMAN EDISTÄMISEEN KOOTAAN YHTEEN	16
PERUSOPETUKSEN KUNTALÄHTÖINEN UUDISTAMINEN VASTAA VÄESTÖNMURROKSEN HAASTEISIIN	18
Verkostoperuskoulu-hanke lisää kuntien yhteistyötä perusopetuksen järjestämisessä	19
TUIMME KUNTIEN VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ KANSALLISESTI JA EU-TASOLLA	20
KUNTALIITTO ON YKSI INNOSTAVIMMISTA TYÖPAIKOISTA VUONNA 2023	22
Kuntaliiton organisaatio ja toimintamalli 2023	24
KUNTALIITON TALOUS 2023	25

KUNTALIITON ORGANISAATIO JA TOIMINTAMALLI 2023

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE	4
HALLITUSOHJELMAAN NOUSIVAT LUPAUKSET NORMIEN KEVENTÄMISESTÄ, TAVOITEOHJAUksesta JA RAHOITUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA	5
Normien keventämisen onnistumisen pohjana on luottamus kuntiin	8
Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen käynnistyi	10
SOTE-UUDISTUS TOI MUKANAAN BLACK FRIDAYN SEKÄ USEITA UUSIA RATKOTTAVIA ASIOITA	11
Kuntakentän Black Friday: Sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkistus järkytti kuntakenttää	12
Kuntia uhkaava kiinteistösunami teetti töitä	13
Yhdyspintatyö jatkui aktiivisena	14
TE-PALVELUT SIIRTYVÄT KUNNILLE – TYÖKALUT ALUEIDEN ELINVOIMAN EDISTÄMISEEN KOOTAAN YHTEEN	16
PERUSOPETUKSEN KUNTALÄHTÖINEN UUDISTAMINEN VASTAA VÄESTÖNMURROKSEN HAASTEISIIN	18
Verkostoperuskoulu-hanke lisää kuntien yhteistyötä perusopetuksen järjestämisessä	19
TUIMME KUNTIEN VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ KANSALLISESTI JA EU-TASOLLA	20
KUNTALIITTO ON YKSI INNOSTAVIMMISTA TYÖPAIKOISTA VUONNA 2023	22
Kuntaliiton organisaatio ja toimintamalli 2023	24
KUNTALIITON TALOUS 2023	25

KUNTALIITON TALOUS 2023

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE	4
HALLITUSOHJELMAAN NOUSIVAT LUPAUKSET NORMIEN KEVENTÄMISESTÄ, TAVOITEOHJAUksesta JA RAHOITUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA	5
Normien keventämisen onnistumisen pohjana on luottamus kuntiin	8
Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen käynnistyi	10
SOTE-UUDISTUS TOI MUKANAAN BLACK FRIDAYN SEKÄ USEITA UUSIA RATKOTTAVIA ASIOITA	11
Kuntakentän Black Friday: Sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkistus järkytti kuntakenttää	12
Kuntia uhkaava kiinteistötsunami teetti töitä	13
Yhdyspintatyö jatkuu aktiivisena	14
TE-PALVELUT SIIRTYVÄT KUNNILLE – TYÖKALUT ALUEIDEN ELINVOIMAN EDISTÄMISEEN KOOTAAN YHTEEN	16
PERUSOPETUKSEN KUNTALÄHTÖINEN UUDISTAMINEN VASTAA VÄESTÖNMURROKSEN HAASTEISIIN	18
Verkostoperuskoulu-hanke lisää kuntien yhteistyötä perusopetuksen järjestämisessä	19
TUIMME KUNTIEN VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ KANSALLISESTI JA EU-TASOLLA	20
KUNTALIITTO ON YKSI INNOSTAVIMMISTA TYÖPAIKOISTA VUONNA 2023	22
Kuntaliiton organisaatio ja toimintamalli 2023	24
KUNTALIITON TALOUS 2023	25

Kuntaliiton tuotot muodostuvat pääosin jäsenmaksuista, erilaisista kehityshankkeisiin kohdistuvista avustuksista, Kuntasäätiön tilatuesta sekä sijoitustoiminnan tuotoista. Varainhankinta perustuu sääntöjen mukaiseen, valtuuskunnan hyväksymään jäsenmaksuun, jonka suuruus oli kuntien osalta 12 miljoonaa euroa (17,1 miljoonaa euroa vuonna 2022) ja osuus varsinaisen toiminnan ja varainhankinnan tuotoista yli 50 %. Kuntayhtymät maksoivat lisäksi jäsenmaksurahoitteista palvelua vastaavista palveluista erillistä 0,4 miljoonan euron palvelumaksua. (1,6 miljoonaa euroa).

Asiantuntijaorganisaation isoin kuluerä on henkilöstökulut 11,6 miljoonaa euroa (16,0 miljoonaa euroa), jonka osuus kaikista toimintakuluista on 58 %. Henkilöstökuluihin sisältyy myös luottamushenkilöhallinnolle maksetut palkkiot 0,3 miljoonaa euroa (0,4 miljoonaa euroa). Seuraavaksi suurimmat kuluerät ovat ulkopuoliset palvelut 3,4 miljoonaa euroa (3,9 miljoonaa euroa) ja ICT-kulut 1,8 miljoonaa euroa (2,6 miljoonaa euroa). Kehityshankkeiden osuus ICT-kuluista vuonna 2023 oli lähes neljännes. Edellä mainitut kulut yhdessä 1,5 miljoonan euron vuokratulujen (1,6 miljoonaa euroa) kanssa muodostavat Kuntaliiton kaikista toiminnallisista kuluista yli 90 %. Toiminnallinen tulos oli 2,4

miljoonaa euroa alijäämäinen (-2,2 miljoonaa euroa).

Sijoitus- ja rahoitustoiminnan nettotuotot olivat vuonna 2023 kaikkiaan 7,1 miljoonaa euroa (3,1 miljoonaa euroa) ilman tytäryhtiöosakkeiden arvonalennuskirjausta. Vuosi 2023 oli kehnon sijoitusvuoden 2022 jälkeen useimmille omaisuusluokille suotuisa. Osakemarkkinoita tukivat odotettua parempi talouskasvu, energian hinnanlaskun myötä inflaation maltillistuminen, Kiinan talouskasvun elpymisen ja keskuspankkien koronnosotoklin päättyminen. Lokakuun inflaatiolukujen käynnistämä voimakas omaisuusarvojen nousu jatkui vuoden loppuun asti. Korkosijoitukset alkoivat tuottaa vuonna 2023, mikä luo korkosijoitusten tuotoille myös jatkossa korkeampia odotuksia.

Kuntaliiton salkunhoitajat kilpailutettiin vuoden 2022 aikana ja uudet salkunhoitajat Nordea Asset Management ja Aktia sekä salkunhoitoa jatkanut Evli aloittivat uusien salkkujen kanssa vuoden 2023 alussa. Vuonna 2021 päivitetty sijoituspolitiikka mahdollistaa Kuntaliitolle vaihtoehtoiset sijoitukset, joiden salkunhoitajaksi kilpailutuksessa valikoitui Evli. Kuntaliiton sijoitussalkun markkina-arvo kasvoi 9,6 % vuonna 2023 ollen vuoden

lopussa 81,9 miljoonaa euroa (74,7 miljoonaa euroa 31.12.22).

Kuntaliitto-konsernissa on tehty Kuntaliitto Holding Oy:n tytäryhtiöiden osakkeiden arvonalennustestaus perustuen joulukuun lopun 2023 tilanteeseen. Liiketoimintayksiköiden tulevaisuuden kassavirrat on määritetty käyttöarvoon perustuvina laskelmina, joiden laatiminen on edellyttänyt arvioiden käyttämistä. Suomen Kuntaliitto ry:n taseessa tytäryhtiön osakkeiden arvo 1.1.2023 oli 35,3 miljoonaa euroa.

Kassavirtaennusteissa FCG-konsernin liikevaihdon arvioidaan ensimmäisten kahden tarkastelukauden aikana pienenevän keskimäärin 19 % ja tarkastelukauden seuraavina vuosina kasvavan noin 4 % vuosittain ja liikevoiton olevan noin 4 %. Jäännösarvon kasvuennuste on 2 %. Vuoden 2023 laskelmassa on käytetty 9,55 % diskonttokorkoa. Laskelmassa kerrytettävä kokonaisrahamaäärä on 20,9 miljoonaa euroa. Tästä seuraa tarve FCG:n osakkeiden arvon alaskirjaukseen Kuntaliitto Holding Oy:n taseessa. Alaskirjattava määrä on 14,0 miljoonaa euroa. Saman suuruinen alaskirjaus tehtiin myös Suomen Kuntaliitto ry:n taseessa kohdistuen Kuntaliitto Holding Oy:n osakkeiden arvoon. Tilikau-

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE	4
HALLITUSOHJELMAAN NOUSIVAT LUPAUKSET NORMIEN KEVENTÄMISESTÄ, TAVOITEOHJAUksesta JA RAHOITUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA	5
Normien keventämisen onnistumisen pohjana on luottamus kuntiin	8
Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen käynnistyi	10
SOTE-UUDISTUS TOI MUKANAAN BLACK FRIDAYN SEKÄ USEITA UUSIA RATKOTTAVIA ASIOITA	11
Kuntakentän Black Friday: Sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkistus järkytti kuntakenttää	12
Kuntia uhkaava kiinteistötsunami teetti töitä	13
Yhdyspintatyö jatkui aktiivisena	14
TE-PALVELUT SIIRTYVÄT KUNNILLE – TYÖKALUT ALUEIDEN ELINVOIMAN EDISTÄMISEEN KOOTAAN YHTEEN	16
PERUSOPETUKSEN KUNTALÄHTÖINEN UUDISTAMINEN VASTAA VÄESTÖNMURROKSEN HAASTEISIIN	18
Verkostoperuskoulu-hanke lisää kuntien yhteistyötä perusopetuksen järjestämisessä	19
TUIMME KUNTIEN VIHREÄÄ SIIRTYMÄÄ KANSALLISESTI JA EU-TASOLLA	20
KUNTALIITTO ON YKSI INNOSTAVIMMISTA TYÖPAIKOISTA VUONNA 2023	22
Kuntaliiton organisaatio ja toimintamalli 2023	24
KUNTALIITON TALOUS 2023	25

den lopussa Suomen Kuntaliitto ry:n taseessa tytäryhtiön osakkeiden arvo on 21,3 miljoonaa euroa.

Kuntaliiton tilinpäätöksen tulos on 9,6 miljoonaa euroa alijäämäinen (+0,8 miljoonaa euroa).

Taseen loppusumma 31.12.2023 oli 108,5 miljoonaa euroa (133,4 miljoonaa euroa), josta oma pääoma on 103,1 miljoonaa euroa (108,2 miljoonaa euroa). Suomen Kuntaliitto ry:llä ei ollut vuonna 2023 rahoituslaitoslainoja. Kassavirta ja maksuvalmius olivat koko vuoden 2023 erinomaiset. Tarkemmat tiedot Kuntaliiton taloudesta löytyvät vuoden 2023 tilinpäätöksestä.

Kuntaliiton vuosikertomus 2023

Helsinki 2024

**KUNTA
LIITTO**